

Comentariu - Rugaciune de Octavian Goga

Volumul "Poezii" din 1905, care se deschide cu poezia Rugaciune, este o evocare lirica a satului transilvanean. Satul lui O. Goga, rob de veacuri, tinjeste dupa libertate sociala si demnitate nationala. Poetul da glas patimirii unui neam imbatrinit intr-o expresie dureroasa, parasit de doruri si razvratiri neimplinite; vestind credinta in alte vremuri, de infricosate izbavite.

Multi dintre poetii nostri si-au sintetizat, in una sau mai multe poezii, cele mai pretioase din conceptiile lor despre arta si rolul ei in societate. In mod demonstrativ, Goga publica si el in fruntea primului sau volum de versuri, care cuprind de astfel piesele de rezistenta ale creatiei sale, un vibrant manifest literar ce defineste cu pregnanta caracterul propriei inspiratii. intelesul il deducem din modalitatea compunerii metaforice a versurilor, sintetizat in tilul poeziei. Titlul poeziei, cuvantul rugaciune, implica sensul de implorare, de ruga fierbinte, staruitoare, izvorata dintr-un suflet rascolit de durere, dintr-o deznadejde care cere liniste. Sensul acesta se descopera chiar din prima strofa cand poetul deprimat, dezorientat, obosit si avand senzatia de gol psihic rosteste invocatia poetica care impresioneaza prin gestul de umilinta ce insoteste ruga: "Eu cad neputicios, stapane, / in fata stralucirii tale, / Eu in genunchi spre tine caut: / Parinte: - orinduie- mi cararea".

Cauza zbuciumului sufletesc, pentru care cere indurare poetul, o aflam din strofele urmatoare: Coplesit de doruri, de ispite si de patimi - care sunt ale omului - , strigatul de durere al umilitilor vietii "cu umeri garbovi de povara", ii mustra constiinta. In numele acestora ar vrea poetul sa inteleaga taina lumii, farmecul vietii, ce-nsemna dragoste si ura, cantec si lumina.

Poet cetatean, temperament impetuos, Goga respinge poezia framantarilor marunte, sterile, opunindu-i "Cantarea patimirii noastre", a colectivitatii din care face parte. Dorind sa se smulga din haosul ispitelor intime, care-i tulbura "izvorul din care sufletul s-adapa" , cere sa i se indrepte vazul "in veci spre cei ramasi in urma". Bratul lui sa fie inarmat cu "taria urii si-a iubirii", Sa-si alunge patimile personale, iar "de durerea astor inimi / invata-ma pe mine-a plange". Poetul isi asuma responsabilitatea unei arte in care sa planga nu rostul lui, ci jalea unei lumi, durerea multimilor, a celor care "gem umiliti in umbra"; poezia are "glas"; in glasul ei sa cante, cu rezonante grave, rostul neimplinit al lumii, razvratirea robilor din veacuri. Numai astfel poezia poate fi "cantarea patimirii noastre".

Dupa un evident crescendo al sentimentului sau de totala daruire, momentul suprem se defineste in finalul poeziei: "in suflet seamana-mi furtuna, / Sa-l simt in matca-i cum se zbate, / Cum tot amarul se revarsa / Pe strunele infiorate; / si cum sub bolta lui aprinsa, / in smalt de fulgere albastre. / incheaga-si glasul de arama: / Cantarea patimirii noastre."

Acest crez literar devine realitate artistica in volumul Poezii si in multe productii din volumele urmatoare. Construit pe o ampla invocatie, discursul poetic se organizeaza potrivit cu simtamintele poetului.

Lexicul este evocator, desprins parca din tezaurul cartilor batraresti, intr-un context voit popular, cu termeni biblici, usor arhaici. Forta expresiva a limbajului poetic, cu totul particular in poezia romaneasca, rezulta din incarcatura metaforica inedita, rascolitoare, a unitatilor lexicale mai vechi, desprinse din vorbirea obisnuita (istovit, cale, neputincios, orinduie-mi cararea, ispite, se adapa, povata, taina, radeste, zvonul, rostul, ostenite, ursitei, truda, doruri, leacuri).

Alaturi de determinari ca prapastii, fulgere, patimile, viforul, furtuna, strunele, smalt, glasul de arama, sau alaturi de verbe: se desfac, cad, sa-mi tulbure, sadeste, da-mi, alunga, fringe, a plange, sa planga, gem, se zbate, se revarsa, aceste epitete potenteaza tonalitatea fundamentala a poeziei, profund rascolitoare.

Poetul foloseste si numeroase metafore-simbol: "in drum mi se desfac prapastii / si-n negura se-mbraca zarea; / Da-mi viforul in care urla ; Si gem robiile de veacuri; / In suflet seamana-mi furtuna / Sa-l simt in matca-i cum se zbate / Cum tot amarul se revarsa / Pe strunele infiorate".

Toate laolalta: cuvinte stravechi, pline de semnificatie , epitete care creeaza stari de profunda afectivitate, metafore cu adinci rezonante si forta semnibilizitoare, in deplina consonanta cu ideile si nazuintele poetului fac din Rugaciune cel mai vibrant manifest literar cunoscut in poezia romaneasca.